

C. p. ...

Phosphorus ...

June 3

Journal ...

... ..

...

James Andrew Wilson
Catharine M. Wilson
Home Range School
Ferry Avenue, Boston

Wm. Howard Crosby, and
July 1895

Philosophia
N. 11.

123

Ex Amplissimi, Reclissimiq[ue]

Philosophorum Ordinis

Jussu

Inaugurali Dissertationi Argumentum
prebet =

Quenam sint vegetabilium prin-
cipia simplicissima? An his eti-
am terra quævis annumeranda
sit, et quomodo ad vegetationem
ipsa conducat?

Nihil Agricultura jucundius, nihil uberius.

Cic.

Fortunatus est ille, deo, qui novit agrestes.

Virg.

Omnia: quaecumque nos ambiunt, ac
 sub nostris incurrunt sensus, miraculosam
 et variam phaenomenorum multitudinem
 indesinenter monstrant, quae procul dubio pro-
 miscue eo plus vulgus intuetur, quo magis
 communia sunt; cum interim ab eo Philo-
 sopho quin ad utilitatem referat, aestimari
 nequeant. Enimvero quaedam mirabilis
 vis activa observatur, quae videtur haud a
 causa nota, sive ignota enervari posse, et quic-
 quid existat, mutationi continuae necessario sub-
 jicit. Multiplicatis individuis, quae vita fru-
 untur, ea avidue propagatur, ex illisque in
 alia per successionem transmittitur, et eorum
 actione potenti corporum elementa diversimiliter
 conjuncta, variasque in proportionales unita,
 composita formant, quibus Telluris superfi-
 cies vestitur. Non interrupta vero destructione,
 viventium cuilibet organo ineluctabili, quae
 jam durationis modicae praescriptas metas te-
 ligere, naturae combinationes cunctas resti-
 tuunt, quas vitalis actio, et vis in illis for-
 mant, horumque exuviae, postquam die fru-
 untur, materias dant proprias, et necessarias,
 quae sine illis fortasse haud existentia mi-
 neralia constituunt.

2

Denique mineralia ipsa, postquam mutationes, et alterationes varias a natura praescriptas passa sunt, se quidem destruant: tum vero elementa, ex quibus per combinationem constituta, ac orta erant, in libertate ponuntur. Itaque ex omni parte non plus quam perpetuo vitae, mortis, formationis, destructionis, motus, et quietis vicissitudo est.

3.

Haec praeter tam mirabilia phaenomena, quantum, quo exstant, ordine regularia observantur, quorundam pars sunt aliorum prodigiosa, quae experimentis, et observationibus continuo percipimus, et quorum proximae causas eo plus interest cognoscere, quo magis ad utilitatem nostram referantur.

4.

Enimvero attritus, sive corporis alterius in alterum conflictus calorem producit, nec non materiam tanta vi praesitam aliquoties evolvit, ut corporibus applicata in breve demoliatur, fluida quodam caloris gradu communicata, in vapores evanescent, ac aëris induunt formam, caeteroquin substantiae quaedam in aliorum contactu destructionis phaenomena monstrant, combinationes novas efficiunt, observaturque calor, haud ante communicatus: lenique quodcumque sensus nostris incurrit

incurrit, vel substantiarum inter se relatione simplicium habita, vel compositorum in facultatibus posita, quaedam facta incomprehensibilia praebet, sed fixis adeo, et constantibus legibus subjecta, ut veram nobis originem cognoscendi spes veniat.

5.

Ex eo patet, quod supra diximus, naturam in infinitum variam, et incomprehensibilem esse, immensamque entium multitudinem, quae gignit, et nos ambiunt, sint vel non in sensus loco, distantia, tenuitate incurrentia, in viventia, et non viventia, sive mineralia divisi; prima quoque in animalia, et vegetabilia, quae ex eo mineralibus distinguuntur, quod omnino passiva sint, et mortuorum corporum legibus subjiciantur, nec non mutationibus, et alterationibus obnoxia, quae ex magna attractionis lege pendere videntur.

6.

Non hic nobis stabilire in animo est, quantum momenti, ac utilitatis studium prosequatur, quod de tribus classibus, quas Naturalistae vocant tria naturae regna, magnis investigat, nedum etiam conamur leges perquirere, quibus privatim uniuscujusque classis entia obnoxia sunt, vel pariter differentias a natura singulis insignitas sive utilitates, quas potest eorundem quodlibet nobis suppeditare.

7

Illud

Idus, quod nos in praesentiarum tenet, investi-
gare sistit, quatenam sint vegetabilium prin-
cipia simplicissima, an his etiam terra quae
vis annumeranda sit, et quomodo ad vege-
tationem ipsa conducat. Huiusmodi problema-
tis solutionem difficilem esse, ac nostris viribus
omnino disparem, jam dudum persentisco, prae-
terea cognitiones meae intra breves fines con-
tentae tentamen prohibent: contremisco equi-
dem, quoties quaque in mentem venit me hoc
in loco praesentia vestra de quaestionibus pro-
positis hodie junum decidere, sed exhorrisco am-
plius in memoriam subeundo me tantummodo
in parte Clarissimorum Virorum Boylei, Kraftii
Van-Helmontii, Bonneti, et aliorum ex ordine sa-
pientum amplecti posse sententiam, qui naturam
interrogarunt, veritatem uno intuitu distinxerunt,
et quasi ad naturae secreta rapienda nati sunt,
quae sine illis nunquam nobis illuxissent.

8

Huiusmodi sufficeret animum nostrum id eo
consternare, ni eorum temporum theoreticen, scien-
tiarum progressus magno pere adversam, in qui-
bus auctoritatem sine libero examine tanquam
ducem sequebatur, hanc existere recordarem. E-
nimvero postquam immortalis Cartesius docuit
scientias praecipue physicas studere, iudicandi
libertas inter Philosophos exinde fuit introducta,
quae sane in determinando sistemata eos valde pru-
dentiores reddidit: hypotheses enim in fundamentis
de-

~~de iuris fultae justae, ac utili censurae traduntur~~

9

Hanc ego tam justam libertatem amplectens, et quantum a me cavendo, ne ea abuti videar, propositas quaestiones ad examen revocare audeo, hac de re opiniones varias ad analysim vocando, quae in experimentis et observationibus fundatae sunt, complectendo, et celeberrimorum Lavoisierii, Seneberii, Rozierii, aliorumque Praeceptorum vestigia sequendo.

10

Denique ut nos convincat, quanta utilitas ex principiorum cognitione, quae vegetabilia constituent, nec non structurae veniat, meminisse sufficit post hanc tantummodo eorum cultus, et agrorum praeparationis vera stabiliri posse principia, meminisse inquam homines, ita ut animalia caetera sine vegetabilibus haud existerent, aerem enim oxygenicum, sive vitale principium, ne dicam vitae pabulum quotidie exalant, et ita atmosphaerae restitunt, quae respiratione principia indesinenter absumimus: suppeditant denique vestimenta, quibus ab injuriis externis defendimur, cartam, tinctorios succos, quibus, intertextis flores depingimus, materias ad habitationes necessarias, ac ligna, quae in hyberno tempore usta

Ca-

calorem, lucem, ignem sufficient, unde nobis ma-
chinae vivificationis est.

11

Abstractione etiam ab immediato influxu ve-
getabilium, regni animalis in entibus habitis, in-
timum analogiam, quae inter hujusmodi classi-
um duarum substantias est, rationem sufficien-
tem esse judicamus ut plurimum intersit ve-
getabilium structurae, principiorumque constitu-
entium cognitio. Revera adeo magna est analo-
gia ista, ut eam propter epimii Naturalistae ex-
sensitalem et absolutam inter vegetabilia et a-
nimalia non esse differentiam asserere haud du-
bitarent, nam vegetabilia ac animalia simul nas-
cuntur, vivunt, moriuntur, et in vitae termino
speciem suam reproduciunt, organa sexualia
habent, quorum intermedio aliorum ova, aliorum
semina faciuntur: ex vegetabilium coitu si-
militer aliquando species hybridae, aliquando
monstra exurgunt, nutritionem per organa pro-
pria accipiunt, principia alimentaria assimilant,
in propriamque substantiam convertunt, per mul-
tis morbis sunt obnoxia, et magnum vasorum
numerum ad differentes functiones vitales pera-
gendas, continentiaque diversa fluida destinatorum
habent: quae omnes circumstantiae in animali
regno locum tenent. Sunt etiam Philosophi, qui
in vegetabilibus gaudii, et doloris sensationes,
ipsamque volitionem admittunt, sed assertionis
istius examen praetercuntes, ad vegetabilium prin-

Principia transcamus.

12

Pretiosa Chemicorum inventa in nostris
hisc temporibus talem mutationem in ve-
getabilium substantiarum analysi effecerunt,
ut maximam ea in omnia sua puncta
distribuendi, ipsasque circa vegetabilium
principiorum constituentium decompositio-
nem, atque naturam novas ideas am-
plendens necessitatem agnoscamus. Ita
suademur multo simpliciores esse primi-
tivas bases, e quibus organisata entia
coalescunt, earumque numerum mul-
to minorem esse, quam antiquis gene-
ratim visum est; et tam singularem,
tamque mirabilem materialium imme-
diatorum (licet in infinitum variorum) diffe-
rentiam, & proportionis differentia tantum
pendere, in qua miscentur simplicia prin-
cipia, a quibus illa formantur, et originem
accipiunt.

13

Itaque ex minimo elementorum numero,
aquae scilicet, et aeris atmospherici princi-
piis, caloribus, radiis solaribus, et aliquibus
gasibus, quae e telluris superficie evolvuntur,
machinae vegetabiles crescunt, atque formantur
per

per successivas combinationes earum substantiarum ipsas constituentium. Huiusmodi substantiae sunt oxygenium, hydrogenium, et carbonium; ex his constantur extracta, mucilagines, substantiae saccharinae, acidi, olea, resinae, gluten, et omnia tandem e vegetabilibus per operationes elicienda, quae earum naturam perturbare nequeunt. Istiusmodi substantiae si circò immediata plantarum principia vocantur, quibusque sunt revera ex eisdem principis composita, tantummodo inter se differentia per proportionem, in qua simplicissima principia, ipsa constituentia / ut dictum est / combinantur.

14.

Recentiores aliqui oxygenium in his productis naturalibus Chemici negant, acidificatione tamen in vegetabilibus observata, acidorum numerus, et quantitas inventa, eius praesentiam, et fixationem annuntiare videntur. Enim vero aer vitalis, eiusque praecipue basis, sive oxygenium mirabiliter in extractis e vegetabilibus principis agit, idque tanta vi, et celeritate fit, ut huius actionem procul dubio in vegetationis tempore haud experiri videantur. Haec nota ad colorantes materias imprimis refertur, de quibus celeberrimi Scheelus, et Bertholletus orbem illuminarunt.

15

15.

Horum prior Schelius detexit istiusmodi
 materialium magnam partem colorem de-
 perdere, si acido muriatico-oxygenato ex-
 ponantur; Bertholletus autem rem valde
 amplificavit, propositiones enim per expe-
 rimenta prorsus nova, et ingeniosa sequen-
 tes demonstravit: 1.^a Vegetabilium colorantes
 materias, si luteas excipias, colorem amittere,
 cum acido muriatico-oxygenato submittantur;
 2.^a Ex hac mutatione Acidum muriaticum
 oxygenatum in vulgarem converti. 3.^a
 Ita vegetabilia decolorata oxygenium ab-
 sorbere, et eo colores amisisse, quod oxyge-
 nium bibunt. 4.^a Acidum muriaticum
 oxygenatum ex hac proprietate tanquam
 coliculam evadere, per quam de colorum, tin-
 cturarumque soliditate iudicare possumus.
 5.^a Quod postremo conclusum, artem dealban-
 di novam in Gallicis provinciis fecit usitatam,
 nec non in Britannia cognitam, ejusque fe-
 lices eventus publice Sapienti Auctori gra-
 tificandi. Substituit ipse antiquae prorsus
 novam methodum, quae valde temporis, loci,
 et laboris minus exigit.

16

Enimvero, hisce positis experimentis, pro
 comperto haberi videtur, quod, cum oxygeni-
 um in vegetabilium principia tantum in-
 fluat, ac eorum proprietates tanta vi mutat,
 ea illud non continent, hoc enim proprietati con-

concor: est, quam oxygenium aerum exalans,
non vero morandi in compositione folia te-
nent. Quae aeris vitalis absorptio, dum quan-
quam dubitata, non ut problema judican-
da est, quia acidi hoc sine principio haud
vegetabilibus forent, nam unum eorum prin-
cipium constituens est, ideoque acidificans
principium nuncupatur: huiusmodi profecto
acidorum artificialis per nitri acidum forma-
tio, quod manifesto vegetabilibus desit oxyge-
nium, hanc veritatem confirmat.

17.

Ex eo, quod supra docuimus, sponte fluit
tria esse vegetabilium vere principia cons-
tituentia, et simplicissima, videlicet oxy-
genium, hydrogenium, et carbonium. Cum
Lavoisiero constituentia vocamus, quod in
plantis omnibus inveniantur, simplicissima
vero, quod per analysim separari nequeant,
sed tamen fortasse posteris dies elucebit, quae
eorum monstret naturam, ac principia, e qui-
bus formentur, tuncque non inter elementa,
sed composita enumeranda: cum vero in
rebus naturalibus experientiam tanquam
ducem unice fidelem sequi oportet, patet
oxygenium, hydrogenium, et carbonium la-
tens esse simplicissima, alius donec ana-
lysis monstret.

18

Quin vero

Inimvero, cum per analysim accuratissimam
 Lavoisierus, et alii sapientes demonstrarent ve-
 getabilem fibram e principis simplicissimis
 oxygenio, hydrogenio, carbonioque componi,
 et post huius inventa pro certo habeamus
 aquam, multum, diuque inter elementa
 quatuor recensitam, hydrogenio, et oxyge-
 nio formari, nec non olea oxygenio, hy-
 drogenio, carbonioque coalescere, inferendum
 esse videtur huiusmodi principia intra ve-
 getabilium corpus per affinitates inter se se
 conjungi, ac ibi consequenter existere aquam,
 olea, et aerem carbonicum formando.

19

Quamquam longe absit nobis has vi-
 res admodum cognoscere, ex eoque vim
 suam per numeros exprimere nequea-
 mus, tamen haud dubii sumus, ex quo
 nobis sub oculos quotidie cadit, quamvis
 pro temperaturae gradu inconstantes, vel
 quod idem est, variae sint pro caloricis quan-
 titate, quae illis unitur, in aequilibrio esse,
 qua vivimus temperatura. Itaque nec
 aquam, nec oleum, nec aerem carbonicum
 vegetabilia continent, sed harum substanti-
 arum principia insunt. Non est enim oxy-
 genium hydrogenio, sive carbonio adjunctum,
 sed triplicem combinationem istarum subs-
 tantiarum moleculari formant, unde inter se se
 requies, et aequilibrium venit.

20

Quotiescunque ergo aliquid in tempera-
tura mutatur, ut minimum sit, tunc ae-
quilibrium, requiesque dirumpitur. Si ve-
ro temperatura, cui vegetabile subicitur, haud
ebullientis aquae maior est, hydrogenium,
et oxygenium sibi met ipsi iungendo, quae
aqua in destillatione obtinetur, originem ducit,
quaedam hydrogenii, et carbonii portio con-
iungitur, ibique volatilia olea nascuntur,
Carbonium autem, ut ut magis fixum in
cucurbita manet, quod si Caloris gradus fu-
erit, quem Lavoisierus rouge vocat, tunc a-
qua nullatenus formatur, et quae ipsa Caloris
prima impressione componi potuit, protinus
in sua principia resolvitur. Oxygenium
haec in temperatura carbonio affinitate illi u-
nitur, ac per consequens aer carbonicus con-
ficitur; hydrogenium vero a calorico fusum
in gazis statu apparet. Ita denique in
temperatura componi nequeunt, ac si portio
aliquid conficeretur, haud mora decomponendum.

Vidimus ergo vegetabilium decompositionem
ad quendam temperaturae gradum per affi-
nitatum concursum fieri, et eodem momento
oxygenium a carbonio, hydrogenium a calorico
attrahi, hincque acidum carbonicum, et hy-
drogencum aerem coalescere.

22

Nullum hucusque vegetabile inventum, cuius destillatione haec theoretice enervari possit, si huiusmodi factorum enunciationi, ut inquit Lavoisierus, tale nomen tribuendum est. Quotiescunque Saccharum destillatum sub ebullitionis caloris gradu inferiori, observatur illud tantummodo vis aquae quantitate Crystallizationis parvam amittere, et in eodem, servatis proprietatibus, statu remanere; si vero caloris gradus parum superior est, subito colorem nigrum acquirit, carbonis portio ex compositione separatur, et aqua aurula cum olei parva quantitate in excipulum venit, quosque carbonium in cocurbita manet plus minusve primitivi ponderis tertiam partem adaequat.

23

Quae vero plantae arctum continent, virium in his affinitatum concurrentium valse maxima est compositio; istae Cruciferae sunt, et hac de causa substantiae vegeto-animales vocari solent; nec non etiam, quibus phosphorus inest; quoniam vero istiusmodi substantiae in earum combinatione parva quantitate intrant, haec in destillationis phaenomenis mutationes haud producunt valse notabiles; phosphorus carbonio adjunctus esse videtur, unde fixus efficitur; quoad arctum hoc cum hydrogenio unitur, ut ammoniacum producatur.

24

Quamquam phosphorus ad quorundam
 vegetabilium fibram componendam, ut su-
 pra docuimus, tanquam principium in-
 tret, et simplicissimus eadem ratione ac
 Hydrogenium, oxygenium, Carboniumque
 sit iudicandus, ex eo etiam, quod per ana-
 lysin haud resolvi potuit; tamen quia
 nec in omnibus vegetabilibus, sed paucis,
 et quantitate minima invenitur, ex prin-
 cipiis constituentibus eliminandus est; quoad
 azotum, nonnulli auctores, ac praecipue
 Plenckius, fatetur tanquam principium
 numerandum esse, et fibram vegetabilium
 maxime constituere, juxta enim Berthol-
 leti, aliorumque Pneumaticorum sententias
 azotum alkaligenum est universale, et quo-
 niam potassa in omnibus plantis invenia-
 tur ut Margraffii, Rouellii, Marchionis de
 Bouillon Experimentis evincitur; patet omni-
 bus azotum fore; quoniam vero hoc tantum
 probabilitate, et conjecturis innuitur, donec
 alia experimenta non doceant, azotum vege-
 tabilium principium, in quibus analysis mons-
 tret, veluti in Cruciferis considerandum.

Multae demum exstant substantiae quae
 juxta Plenckium, sicut elementares habundae
 videlicet, materia caloris, quae in omnibus est
 plantarum partibus, quaeque in libertatis
 statu eorundem temperaturam constituit;
 materia lucis, quae ad olea et substantias
 inflammabiles efformandas pene necessaria est.
 mat

materia elástica, quae electricitatis vegetabilis
 est phaenomena &c &c. Nihilominus substan-
 tiarum nulla, excepto sulphure, in vegetabi-
 lium fibrarum partem efficit, illud vero quibus-
 dam peculiare nec omnibus generale est.
 Tria ergo principia sunt, quae ad vegetabi-
 lem fibrarum componendam ingrediuntur, oxy-
 genium nempe, hydrogenium, et Carbonium,
 ex eoque primaria vegetabilium principia
 vocamus.

26

Hisce positis, facili negotio mirabilia plu-
 rima explicantur phaenomena, quemadmodum
 sunt plantarum per aquam incrementa; oxy-
 geni per folia aeris evolutio; ac alia numerosa.
 Enimvero antequam vegetabilium principia co-
 gnita forent, et aquam compositam esse cognos-
 ceremus, per hoc unum alimentum plantarum
 incrementa non solum explicari; sed etiam con-
 cipi nullatenus poterant. Profecto si aqua ele-
 mentaris esset, ut olim credebatur, et de compo-
 ni nequiret, haec plantas ingrediens, semper
 aqua foret, vegetabiliaque hoc tantum evolve-
 rent liquidum; cum vero hodie sciamus post
 inventa immortalis Lavoisierii suis, aliorumque cel-
 leberrimorum experimentis Chemicorum stabilita, ac
 denique per Le Foivre de Geneau coram Regia
 scientiarum Parisiensi Academia firmata, aquam
 hydrogenio, oxygenioque esse constitutam, quae
 ipsa principia vegetabilium fibrarum constituunt;
 eam facile concipimus in partes suas resolvi, plan-
 tarum fibrarum hydrogenio praecipue confici, adeo ve-

vero oxygenii partem expellit, ut hydrogenium
pene omnem constituat fibram: olea, resinae,
mucilagines eo praesertim quoque conficiuntur,
et nobis oxygenii evolutionem per lucem fieri
observatur.

27

Huiusmodi aquae decompositae non in ve-
getabilibus solum, ut supra diximus, sed etiam
in animalibus probatur. Celeberrimus Ron-
detetus in lib. de piscibus cap. 12. / marinorum
exempla quamplurima indicat, quae vive-
re nullo modo possunt, nisi aqua immersa,
quod peculiari organorum structura, et constitu-
tione pendere videtur. Ipse affirmat triennio
piscem in vase aqua mundissima plena vi-
ventem observasse, ac ita incrementum corpo-
ris accepisse, ut hoc tempore peracto, in vase
contineri nequiret. Nobis etiam observatur
rubros pisces in vasculis immisos sine alio
adjumento crescere, quam aquae conve-
nienter renovatae.

28

Ex cognitione vegetabilium principiorum
fibram constituentium eodem modo expli-
catur, cur terrae, quibus carbonis satis est,
vegetationi maxime convenient: patet enim,
quod, cum carbonium vegetabilium fibrae
principium sit, ita evenire oportet: sequi-
tur etiam ex eo, quod diximus, aerem car-
boneum in atmosphaera dispersum, nec non
aquae mixtum, veluti plantarum alimentum

Con-

Considerandam; profecto plantae illum
 absorbent, ac decomponunt, quoties ejus
 parva est quantitas: enim vero istius
 acidi basis, per illius decompositionem, ad
 vegetabilium fibram constituendam con-
 ducit; haec probatur decompositio vari-
 orum, Chaptalis praecipue observatio-
 nibus, qui acidum carbonicum in fun-
 gis, ac aliis subterraneis plantis impu-
 ris existere demonstravit, adjuvens hoc
 acidum ex toto evanescere, si hujusmo-
 di plantas in lucem de obscuris locis
 per gradus afferamus, nec non planta-
 rum fibram in proportione augescere,
 atque simul resinas, et colores acidi
 oxygenio evolvi: Senebierius etiam decom-
 poni aerem carbonicum a plantis posse
 observavit. Hinc cum magno vegetatione
 successe, ad aeris depurationem carboni-
 cum acidum continentis, utendum patet.

29

Haecenus, quaenam vegetabilium prin-
 cipia simplicissima, in examen revoca-
 vimus, ac per consequens primam quae-
 tionis partem inodavimus, quae praesen-
 tis exercitationis materiam facit; nunc
 secunda pertractanda superest, id est nobis
 examinandum si quaevis terra inter ve-

vegetabilium principia locum habeat, et quomodo
modo ad vegetationem ipsa conducat.

30

Philosophi terram veluti elementorum
quatuor unum admisere antiquis, immo
etiam solum principium, et causam duri-
tiae, ponderis, siccitatis, fixitatis, nec non
corporum solidorum basin iudicarunt: hos
inter alia opinio fuit eam simplicissimam,
ac elementarem esse; aliis vero e principi-
is simplicissimis coalescere: eodem, quo &
vulturno tempore ignem, Anaximenes ae-
rem, aquam Thales Milesius, veluti unum
principium ad conficiendum, et omnibus na-
turae corporibus originem praebendum tan-
tummodo capax fundamenta locat, et Xeno-
phanes affirmat praecipuum, ac generale
elementum, unde omnia orienter haberi ter-
ram atque hic celeberrimus Philosophus
eo plus hanc pro certo opinionem habebat,
quo magis observabat, omnia, et unaquaeque
que in terram dissoluta corpora omnino
converti, unde auctoritatem sequens axioma
proferendi sumpsit = Omnia de terra, atque
in terram cuncta revertunt =.

31

His successerunt alii, qui cum intelligere ne-
quirent, ac velut incomprehensibile haberent,

quomodo ex univo immensa naturae corpora elemento eruerint terreo principio aliud, nec semper constans, ad jungerem, nam ignem alii, adhibendam alii esse aquam judicabant. Postremo huic celeberrimus videtur Thales auctor avertire, dum Graecorum, atque Trojanorum sanguinea facta referens, universique ad primordia attolens ait = Vos vero cuncti fiatis terraque, et unda = alii Tertium, alii quartum denique principium addidere, primum modo aerem, modo aquam, modo ignem elemento terreo jungebant, ac ista corpora judicabant composita, vel ex terra, aere et aqua, vel ex terra, aere, et igni, vel tandem ex terra, aqua, et igni: intersecundos censeri debet Aristoteles, qui velut corporum elementa, terram, aquam, aerem, et ignem posuit.

32

Eos inter qui terram elementum ex simplicioribus aliis compositum admiserunt, recensendi sunt Leucippus, Democritus, Epicurus, Galenus, et tandem celeberrimus Cartesius, qui post alios natus, multoque tempore Coelis vagatus, ejusdem prope sententiae fuit; ex durissimis et impenetrabilibus omnia naturae corpora hi Philosophi constitui atomis judicabant: Car-

Cartesius autem trium suorum elementorum
per cuborum collisionem & formatum idea
commotus, e quibus cubis spatium cor-
pusculis omne aërium creatione repletum
opinabatur, pro certo stabilire censuit,
tertis elementi rudes, ac crassas fuisse par-
ticulas, quae terrae originem desere. Sed
ideae istae omnino imaginariae habendae
sunt, ac ideo eis vale dicere, atque ad uti-
liora nempe ad veram terrae naturam ex-
ponendam nos transire jam dudum debe-
re censemus.

33

Aristoteles in illis corporibus animadvertens,
quibus principium terreum majore inerat
quantitate, semper et constanter siccitatem,
atque frigus praestare, affirmare terrae na-
turam in frigido, sicque positam esse non
dubitavit, qui Stagiritam sequenti sunt, haec
de re haud contenti inquisitiones scrupulo-
sas, et exactas facere conati fuere, ut co-
gnosceretur substantia ista; hinc theoria au-
geri coeperunt, et quo plus vulgus suadet
clare distincteque ideam terrae habere, eo
magis philosophus acquirere desperat ma-
gnopere si recordatur, qui haec de re labo-
rarunt, veritates generales e factis ambiguis,
atque dubiis deducendi operam dedisse.

34

Quaerquam

Quamquam tamen de natura terrae in
 eadem simus ignorantia, qua pristini vi-
 serunt, alioquin praestamus; scimus enim
 terram, quam peribimus proterimus, nec de-
 menta, nec principium homogeneum, sed e
 quinque diversis aggregatum esse, quarum
 quaelibet secundum cognitiones praesen-
 tes simplex consideranda, quod non po-
 tuere adhuc per analysim decomponi;
 quoniam autem unaquaeque habeat pro-
 prietates diversas, eo singulae sui gene-
 ris, et distinctae substantiae iudicandae
 sunt. Quidam Physici veritates generales
 ex aequivocis, et dubiis factis sit superio-
 ri capite diximus auferentes, terram ex
 aquae transmutatione provenire affirma-
 runt; haec Van-Helmontus opinio fuit, qui
 cum salicem quinquaginta libras ponde-
 rantem in theca plantasset, quae duplum
 terrae habebat, et quotidie illam aqua des-
 tillata per quinquenium irrigaret, cumque hoc
 temporis peracto, salicem convelleret centum
 et novem sexaginta libras, ac uncias tres pon-

ponderare invenit, etsi terra binas tan-
tummodo uncias amisisset; unde Van-Hel-
montius concludit aquam in terram, et
in omnia conversam esse principia, quae
ad incrementum Salicis contulere.

35

Praeter Van-Helmontium alii plurimi re-
bus in physicis celeberrimi viri aquae in terram
transmutationem admiserunt, ita ut haec opinio
multum, diuque vigeret. Solus Linceo sententia
fuit, docebat enim silicem ex aquae transmuta-
tione provenire. Eandem amplexus est Va-
lerius, quod aquam distillatam mortario vi-
treo injectam, frequenterque agitatum, quan-
dam observavit portionem terrae subtilis, ac
praecanae in imo vasis relinquere; unde
etiam plurimi nostrum Planetam futurum
esse silicem docuerunt, quod Newtonus quo-
que admisit: Lavoisierus autem Chemiae
Fundator, quibus initebantur experimentis, o-
mnia deiecit, ut quadam in peculiari memo-
ria Academiae oblata videri potest. Fontana
postea hoc idem roboravit, adeo ut omnibus
hodie pateat aquam non in terram converti,
sed illam portionem, quam Valerius, et alii
per successive agitationes invenerunt, vasorum
detritui, non vero aquae conversioni tribuen-
dam, ut Schelius optime monstravit. 36

36

Qui vero terram ex aquae transmutatione provenire censebant, vegetabilium facillime nutritionem explicabant, quae vasibus consita, et aqua mundissima irrorata erant, dicebant enim aquam per radices hauriri, ac ita plantis introductam in terram converti, ex eoque plantarum incrementa, et pondus venire, quod, haud imminuta terra, observatur. Huiusmodi explicatio damnanda est, quod, ut supra retulimus transmutatio locum non habet: possumus autem parumper aquam vegetabilibus introductam in terram converti, quomodo tantorum, tamque diversorum, quae sunt producta, formatio explicatur? quomodo variata, distinctaque principis ex eisdem componentur? Unde, quae simplicissima ac terra prorsus diversa sunt? An ne terram in omnia producta, quae e vegetabilibus inveniuntur conversam esse dicemus? Patet igitur etiamnum Lac, quam negamus, terrae conversione posita, nutritionem plantarum nullatenus explicari posse.

37

Feliciter hodie scimus post Chemiae recentioris inventa aquam ad vegetationem conducere, non quod ipsa in terram convertatur, sed quod ejus decompositione plantas suppediet, quae principia earum partem fibrae constituunt, ut pri-

~~proximum asserimus~~ / ~~erit ne autem aqua~~
ad vegetationem sufficiens, alioque principio
prorsus independens? Sola ne, inquam, vege-
tabilium alimentum erit? Primi Ordinis Phy-
sici Boyleus, Duhamelius, Krapptus, Bonne-
tusque huiusmodi opinantur; plurima qui-
dem experimenta fecerunt, ut illud forma-
retur; in sequentibus eorum praecipua ex-
ponemus.

38

Boyleus quandam determinati ponderis
sumpsit terrae portionem, in qua immissa
vasi plantam servit, quae per aliquod
tempus cum aqua foret irrigata, hoc per-
acto, vegetationemque post validam avulsam
quatordecim librarum accepisse ponderis
incrementum invenit; quin terra vasis pon-
dus amisisset. Boyleus ipse alia determina-
ta terrae quantitate, cum serviret cour-
bitarum semina, quae aqua destillata som-
per irroravit, germinasse, diversaeque ma-
gnitudinis Cucurbitas produxisse reperit.

39

Duhamelius favarum semina satis cras-
sarum germinanda humectatis in spongiis
posuit; quandoque radiculae ad pollicem
distenderant, eas ad eo lagenae imposuit,
ut vis aquam introductam radiculae tange-
rent, truncos, folia, flores, nec non fructus pro-

prodursive aliquos observavit. Eodem pluri-
 bus iteravit in arboribus experimenta germi-
 nationique spongia in humectata, nucibus,
 et aliis similibus expositis, ita post germi-
 nationem radicular vasis introduxit, ut
 ex aqua nutritionem acciperent; demum
 observavit indicas castaneas eodem, ac in
 in terra, modo vegetare, et post triennium
 in terram translatas validam vegetationem
 persequatas fuisse, et etiam in querquu-
 bus, amygdalis observavit.

40

Celeberrimus autem Bonnotus plurima
 collationis experimenta fecit: eodem ille
 tempore semina numero aequalia ejus-
 dem magnitudinis in vasis terra aliis,
 musco aliis expletis servit, sequentiaque
 notavit 1.º phaseolos, vitias, et avenam, fru-
 ctus decive, vividioresque in musco quam
 in terra apparuisse. 2.º granum hordei
 tellure consitum grana duo, et triginta
 musco vero tria, et nonaginta suppeditasse. 3.º
 plantas musco creatas validiores, seriusque
 maturasse. 4.º Cepas in musco flores suavis olen-
 tes, quemadmodum etiam hyacinthos, ranunculos,
 nec non anemonas edidisse, 5.º arboribus in mus-
 co de partibus fructus saporis tam exquisiti fuisse
 velut si fertilissima nati tellure in eademque

Cre

Crearentur, & eodem Caules, quoad magnitudinem
crassitudinem, ritumque musco et tellure consi-
tam habuisse: profecto plantas videmus, quae
avide se promittunt, et ad maximum suum
incrementum veniunt, quanquam ex aqua
sola nutritionem accipiant.

41

His, aliisque naturae ejusdem experimen-
tis Boyleus, Duhamelius, et Bonnetus docuerunt
vegetabilium esse aquam unice alimentum,
terramque non immediate ad vegetationem
conducere: Pneumatiorum aliquibus eadem
opinio est; docent enim tellurem veluti pro
solida basi plantis inservire, et animalium pla-
centae conferri posse, quae per se nihil aliud,
quam matris preparationem sanguinis facit,
quo foetus alimentum sit proprium, conveniens-
que, illorum est aequae sententia terram per
se vegetabilibus nihilum suppeditare, ac
tantummodo ad aquosum conservandum,
retinendumque principium conducere,
tanquam si a natura constitutum recepta-
culum foret, ut succus retineretur nutri-
tius, continuo plantis necessarius, ut ita
in proportione suppeditaret, ut illo nec
numis abundent, nec inopiam patiantur.

42

42

Haec non facile, Consideratis, quae retulimus, experimentis quaestio resolvitur: quoniam vero cogimur aliquam amplecti sententiam, vel haec Duhamelis, Bonnetisque sit terram affirmantis non immediate ad vegetationem conducere, vel eorum, qui conducere aiunt, quid haec de re opinamur, nobis exponendum.

43.

Hujusmodi Philosophorum auctoritas, quaeque illis reverentia debeatur, facile convincit, recte de hoc expertos fuisse: enimvero ne audeo quidem de suis experimentis dubitare, quam celeberrimus Abbas Temerus in arena, vitrorumque frustis triticum seruit, ac spicas grano repletas obtinuit; cum illud destillata irrigasset aqua; nec tamen arena, sive vitrum quidquam ponderis sensibile amisisset: Nedum quoque Thellis sequar sententiam, qui terram vegetabilium praecipuum esse alimentum affirmabat; ex eoque necessarium prorsus censebat, ut agri multoties ararentur, quo ita terrae moleculae dividerentur, atque facilius ad intra plantas aquosi vehiculi medio duceretur; unde Thellum juxta vegetabilibus tantum aqua, quantum secundum Duhamelium, Krafftum, Bonnetumque terra suppeditat, quod terram ad intra corpus plan-

plantarum vehat

44

Nos autem terrae principis, non sicut Iullius actionis tantum adscribimus, sed tanquam secundarium plantis que necessarium admittimus, quo earum fibrae sicut infra dicemus soliditas, ac firmitas adsit: non ergo persaepe agros arare suademus, ne atmosphaerae humiditatis nimis accipiant, ne magnopere diluantur, evaporenturque principia, quae illi continent; ac ita steriles fiant. Argumenta vero, quae nobis terram secundarium vegetabilium fibrae principium esse suadent, sequentia exponemus.

45

Plantae quotquot omnes chemicae analysi subjectae sunt; profecto nullae adhuc inventae sunt, quarum in cineribus tellus non detegi posset, ut per analysim probatur: quae denique ipsae destillata ex aqua prout superioribus in experimentis diximus, nutritionem accipiebant, quandam terrae portionem per analysim ~~desere~~; praeterea in aqua vegetantes destillata, aliquantulum erant macilentae, palidae, collapsae; folia post quoddam tempus colorem amittebant, ac citius cadebant, quam cum in tellure vegetabant; fructus minus saporosi, aquosi, nec non quaedam infructiferae manebant: tulipae de-

Lemum, narcissi, juncuillae, et aliae, ita crea-
 tae plantae non bulbos ad latera producebant
 qui sequente prolema continuarent anno, ut in
 terra vegetantibus accidit; Duhamelius idem
 hanc tam religiose secutus opinionem, ita nu-
 tritas patetur plantas imbelles, infirmasque
 laxas, imperfectasque observasse. Recte igitur
 celeberrimi viri Rosierus, Senbierus,
 Plenkius atque auctores Encyclopedii a-
 griculturae Dictionarii terram ad vege-
 tationem perfectam necessariam esse judi-
 cant; unde consideranda est tellus, ut ve-
 getabilium principium constituens, ex
 eo vero Secundarium, quod in minore re-
 peritur quantitate, quam quod Carbo-
 nium, hydrogenium, et oxygenium, quae
 hac de causa primaria voco.

46

Quaenam vero erit ex his, quas cognos-
 cimus terras, quae aliis juncta princi-
 piis vegetabilium fibram vere constituat?
 Haec Physiologia vegetabilis quaestio est,
 nec non valde difficilis, calidam, quam
 vocat solubilem Rosierus affirmat, quod vul-
 go, ac in majore quantitate sit, et nulla
 invenitur planta, quae illam per analy-
 sin non suppeditet; Senbierus huius videtur
 sententiae pronus, inquit enim quanquam
 aliae deficient, calcem semper adesse: verum-
 tamen Plenkius in fungis deesse ait; hujus au-

autem celeberrimi Viri experimenta iterari
debeant. Restat denique, quomodo terra ad ve-
getationem conducat, in sequentibus exponere.

47

Terram in atmosphaera circa plantarum
radices, eademque intra contemplari pos-
sumus, experimentis constat in atmos-
phaera immensas terrae particulas, la-
vigatas, et attenuatas existere, enim vero
si radius solaribus in camera obscura
oblique positi simus, huc, illuc terreas
versare particulas subtilissimas videbi-
mus; similiter mundissimam vitri lami-
nam si quolibet in loco ponamus, post a-
liquod temporis inquinatam ejus superfi-
ciem cernemus, quod terreae particulae
sub illa praecipites fiant, unde illas in
atmosphera existere nemini dubium erit;
haec per aerem, rorem supra plantarum
folia deponuntur, ut ibi hauriantur, interi-
usque ferantur.

48

Terra vegetabilium radices ambiens, eis non
solum pro fulcro, sed etiam pro aqua, qua
indigent, ministranda inservit; non huic
tamen fini satis terra quaevis facit, sed ne-
cense est, ut quibusque vegetabilibus propriam
applicetur; facilius enim alia in humida,
atque

atque stritta terra, veluti in argillis, alia
 in silva, ac soluta, sicut in arenis, seu
 terris siliciosis vegetant: debent ergo
 terrena differentibus vegetabilibus a-
 ptari, quod ab antiquis jam agni-
 tum fuit, et Virgilius olim dicebat
 = Non omnis fert omnia tellus =
 quod axioma Romani a Graecis
 acceperunt. Terra demum velut officina
 chemica iudicanda est, in qua ster-
 cora in sua principia constituentia
 Hydrogenium nempe, oxygenium, Car-
 bonium, potasium, Sodam & de com-
 ponuntur: principia haec seu saponem
 efformant, ut Rozierus vult, seu inteme
 aquae immixta tantum ac soluta, in
 ea ipsa ad plantarum truncos, et hinc
 ad caeteras partes, ubi varias sube-
 unt elaborationes, vehuntur. Haec nobis
 Senebierii sententia probabilior videtur.

49

Quoad terram plantarum Corpora
 ingrossam, ea non ut primarium vegeta-
 bilium principium, quod quid Bellinus con-
 sideranda est, sed veluti secundarium tan-
 tum, ut jam diximus, ad conciliandam
 vegetabilium fibrae soliditatem omnino neces-
 sarium.

50

Cum vero terra aquae intermedio, quae illi pro Vehiculo est, plantarum corpora, per folia, ramos, ac tandem per radices ingrediatur, jam mirum non est, quod in plantis aqua destillata vegetantibus terra inveniatur, non solae enim radices illi ingreum offerunt; Sed restant etiam folia et rami, quae atmosphaerae exposita terram per ipsam vagantem excipiunt: unde non vera Van-Helmontis, et Boylei aquae in terram conversionis conclusio, ex eo solum, quod radices cum tellure non communicent; Sed tantum valeret, si aequae cum atmosphaera communicatio interceptaretur, ubi maximam terrae quantitatem in eue demonstravimus.

Ex omni, quod superius exposuimus, sponte fluit; 1.º oxygenium, hydrogenium, ac carbonium primaria, ac simplicissima vegetabilium esse principia; 2.º terram velut secundarium fibrae vegetabilis principium habendam esse; 3.º omnium Calcem potissimum solam videri, quae plantarum fibram constituat: fatendum vero est quaestionem huiusmodi Physiologiae vegetabilium difficillimam, esse; ideoque assertionem nostram tantum probabilem esse, et

Con-

et conjecturis inniti

Finis.

*Fr. Josephus a Cunha Colla Per.
Congregationis Tertii Ordinis Alumnus.*

*Fr. de An. J. de Cunha Colla Per.
n. de Filz. No dia 22 de Novembro d.
1799.*

*Francisco Antonio Ribeiro de Sousa
Constantino Botelho de Seara Lda
Thomé Rodriguez Sobral*

Fr. Josephus a Cunha Colla Per.

Felix Avellar Protero

